

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА**

**ПОСЛЕРЕВИЗИОНИ ИЗВЕШТАЈ О МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА
ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА „ХАММЕУМ“ ПРОКУПЉЕ
ПО РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
„СВРСИСХОДНОСТ УПРАВЉАЊА ВОДОВОДНОМ
ИНФРАСТРУКТУРОМ“**

**Број: 400-1100/2019-04/90
Београд, 12.05.2020. године**

САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	3
2.	НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА	4
3.	МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА	16

1. УВОД

Државна ревизорска институција издала је Извештај о ревизији сврсисходности пословања „Сврсисходност управљања водоводном инфраструктуром“, број: 400–1100/2019–04/50 од 25. новембра 2019. године, у којем је навела закључке и налазе.

С обзиром да све откривене несврсисходности нису биле отклоњене у току ревизије, Институција је од субјекта ревизије захтевала достављање одазивног извештаја.

Субјект ревизије је у остављеном року од 90 дана доставио одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице.

У одазивном извештају су приказане мере исправљања утврђених несврсисходности. У послеревизионом поступку смо прегледали одазивни извештај и оценили његову веродостојност и оценили да ли су мере исправљања задовољавајуће.

У овом извештају:

- приказујемо несврсисходности које су обелодањене у извештају о ревизији за које је захтевано предузимање мера исправљања,
- резимирамо предузете мере исправљања и
- дајемо мишљење о томе да ли су мере за исправљање стања, исказане у одазивном извештају, задовољавајуће.

2. НЕСВРСИСХОДНОСТИ И МЕРЕ ИСПРАВЉАЊА

2.1. Закључак 1: Ефикасније управљање водоводном инфраструктуром у водоводним предузећима, може се постићи стратешким одређењем за смањење губитака воде, годишњим планирањем заснованим на мерљивим и достижним циљевима, адекватним извештавањем, као и предузимањем мера за ефикасно управљање губицима воде и спровођењем интензивнијих активности у циљу дугорочног смањења губитака воде.

2.1.1. Налаз 1.1: Стратешке смернице за развој предузећа нису донете, па тако ни унапређење водоснабдевања и смањење губитака воде није постављено као дугорочни циљ.

2.1.1.1. Опис несврсисходности

Јавно предузеће доноси дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја. Закон о јавним предузећима прописује да Надзорни одбор предузећа на предлог директора јавног предузећа, доноси дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја и одговоран је за њихово спровођење. Такође, Статутима водоводних предузећа, као основним општим актом јавног предузећа, регулисано је да се унапређење рада и развоја јавног предузећа заснива на дугорочном и средњорочном плану пословне стратегије и развоја којима се одређују циљеви развоја, начин и мере за њихову реализацију, као и друге активности којима се обезбеђује унапређење делатности јавног предузећа.

ЈКП „Хаммеум“ Прокупље није донело средњорочни и дугорочни план пословне стратегије и развоја предузећа, којим би поставило циљеве развоја, начин и мере за њихову реализацију.

Последица пословања без дефинисања циљева за унапређење и развој водоснабдевања, односно, за смањење губитака воде је ризик да се ова област неће развијати а губици воде смањивати.

Препорука број 1:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље доношење дугорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа који ће поред осталих циљева развоја, садржати и унапређење водоснабдевања, односно, смањење губитака воде.

2.1.1.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, препоручили смо да донесу дугорочни план пословне стратегије и развоја предузећа који ће поред осталих циљева развоја, садржати и унапређење водоснабдевања, односно, смањење губитака воде.

Препоруци је дат Приоритет 2, који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, у одазивном извештају број 1513 од 13. марта 2020. године, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

На иницијативу директора број 1145 од 28.02.2020. године, донета је Одлука Надзорног одбора предузећа број 1184 од 02.02.2020. године којом је наложено директору предузећа да изради предлог дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа.

Такође, предузеће је навело мере које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Наредбом директора број 1363 од 09.03.2020. године, формирана је стручна комисија за израду предлога дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа, у року од 6 (шест) месеци и да се исти достави директору предузећа. Лице одговорно за предузимање мере исправљања је в.д. директора.

Достављени докази о предузетој мери:

- Иницијатива директора број 1145 од 28.02.2020. године
- Одлука Надзорног одбора предузећа броја 1184 од 02.03.2020. године
- Решење директора број 1364 од 09.03.2020. године о формирању стручне комисије за израду предлога дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије и развоја предузећа.

2.1.1.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.1.2. Налаз 1.2: Годишњи програми пословања нису засновани на мерљивим, временски уоквиреним, реалним и достижним циљаним вредностима губитака воде и адекватном извештавању.

2.1.2.1. Опис несврсисходности

Годишњи програми пословања предузећа у ревидираном периоду садрже само опште дефинисане циљеве у вези са смањењем губитака воде, зато што нису одређене мерљиве, временски уоквирене и достижне вредности циљева због чега не може да се прати успешност тј. учинак реализације постављеног циља односно смањење губитака воде.

У извештајима о пословању субјекта ревизије, нема података о степену реализације појединачних циљева, углавном се наводе само финансијски и подаци о физичком обиму пословања (нпр. укупна количина произведене воде, фактурисана вода, укупни губици воде без јасног обрачуна и утврђене структуре, и сл.).

Програми пословања ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, такође, садрже општи циљ: реконструкција водоводне мреже и поправке и баждарење водомера, без навођења мера и кључних активности за постизање истих. Планиране активности се односе углавном на реконструкције појединих улица или њихових делова, а само се мали број од планираних и реализује. Без постављених мерљивих, одређених и достижних циљева, предузеће и оснивач не могу да прате ефикасност реализованих у односу на планиране циљеве.

Предузеће није извештавало на годишњем нивоу, нити у краћим интервалима о свом пословању у датом периоду, тако да град, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, Одељење за урбанизам стамбено-комуналне послове и грађевинарство није имало информације о његовом пословању, нити је достављало министарству

информацију о степену усклађености планираних и реализованих активности, као ни анализу пословања јавних предузећа, са предузетим мерама за отклањање поремећаја у пословању јавног предузећа.

Препорука број 2: *Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижне циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.*

2.1.2.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да годишњим програмом пословања планирају мерљиве, временски уоквирене, одређене и достижне циљеве пословања у вези са губицима воде, ради праћења степена реализације постављеног циља и адекватног извештавања.

Препоруци је дат приоритет 1 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

На иницијативу директора број 1145 од 28.02.2020. године, донета је Одлука Надзорног одбора предузећа број 1183 од 02.03.2020. године којом се доноси Програм о изменама програма пословања ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, који је послат Скупштини града на сагласност.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука Надзорног одбора предузећа број 1183 од 02.03.2020. године
- Програм о изменама програма пословања ЈКП „Хаммеум“ Прокупље
- Пропратно писмо Скупштини Града Прокупља број 1231 од 03.03.2020. године

2.1.2.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

2.1.3. Налаз 1.3: Водоводна предузећа нису у потпуности предузела мере за ефикасно управљање губицима воде како би управљала подацима о водоводној мрежи и анализирали структуру губитака воде, а предуслов у смислу стратешког и организационог опредељења за смањење губитака воде нису или су делимично испунила

Управљање подацима о водоводној инфраструктури

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Водоводно предузеће не располаже комплетним подацима и сазнањима о расположивим капацитетима и стању водоводне мреже, зато што није успостављен или је делимично успостављен и неажуриран Географски информациони систем водоводне мреже. Последица неустављеног и/или неажурираног ГИС-а је да водоводно

предузеће није у могућности да ефикасно пројектује трошкове текућег одржавања као ни инвестициона улагања.

Стратешким планом општине Прокупље од децембра 2006. године предвиђена је комплетна дигитализација постојеће инфраструктуре (подземни и надземни катастар) – ГИС, са временским оквиром за завршетак овог пројекта од 12 месеци. Међутим, тек 2017. године, после 11 година, предузеће је са општином Прокупље закључило Протокол о техничкој сарадњи на ажурирању и коришћењу база података и отпочиње увођење ГИС-а, тако да до краја 2018. године, ГИС-ом покривено око 50% мреже. База кварова не постоји, већ се евиденција кварова води на обичном папиру са ручно писаним информацијама. Санирани кварови се не уносе у ГИС, а водоводно предузеће не израђује извештаје и анализе о кваровима и санацији истих. Према речима одговорних лица, евиденција о кваровима служи за локацију квара и доношење одлуке за замену дела мреже. Због тога не постоји могућност прецизног праћења и утврђивања шта, где и када је нешто saniрано, а с обзиром на ручну евиденцију, доводи се у питање и поузданост и тачност података као и планирање одржавања.

Када није формиран и ажуриран ГИС, није омогућено сагледавање свих релевантних података за вршење анализе стања система за водоснабдевање, који су потребни доносиоцима одлука у циљу смањења губитака воде.

Препорука број 3:

Препоручујемо одговорним лицима водоводних предузећа: ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интегришу и редовно ажурирају податке у Географски информациони систем.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да интегришу и редовно ажурирају податке у Географски информациони систем.

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Правилником о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији послова у ЈКП „Хаммеум“ Прокупље број 582 од 31.01.2020. године, систематизовани су послови ГИС аналитичара. На поменути Правилник, добијена је сагласност Градског већа Града Прокупља број 06-7/2020-02 од 11.02.2020. године.

Достављени докази о предузетој мери:

- Правилник о изменама и допунама правилника о организацији и систематизацији послова у пословању ЈКП „Хаммеум“ Прокупље број 582 од 31.01. 2020. године,
- Решење о давању сагласности Градског већа Града Прокупља број 06-7/2020-02 од 11.02.2020. године на Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова ЈКП „Хаммеум“ Прокупље.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Мерење и одређивање основних зона билансирања у водоводном систему као предуслов за израду анализе структуре губитака воде, тј. биланса воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Водоводно предузеће нема постављене мераче на стратешким местима у дистрибутивној мрежи, односно, није одредило зоне мерења, због чега не могу да процене колико су изгубили воде (воде која не доноси приход) нити да утичу на њено смањење.

ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, због непостојања система за мерење, не располаже поузданим подацима о протоку воде, па самим тим и о губицима воде. Према речима одговорних лица из водоводног предузећа, не постоји прецизан начин мерења захваћене количине воде, већ је процена једина метода која се примењује. Процена која се користи датира из 1976. године, када је урађен пројекат филтер станице Бресница, по коме је за прање филтер поља предвиђена потрошња око 120 м³ дневно.

Одговорна лица предузећа су истакла да је једино прецизно мерење захваћене количине воде било у 2014. години када је за потребе добијања кредита (KfW Немачка развојна банка, посредством Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре), ангажовано треће предузеће које је извршило потребна мерења. Међутим, до реализације кредита није дошло, а предузеће које је вршило мерења није доставило документацију нити резултате мерења, тако да ЈКП „Хаммеум“ Прокупље не располаже подацима о извршеним мерењима. Након тога, водоводно предузеће није вршило мерења захваћене количине воде с обзиром да не располаже мерачима протока, па из тог разлога постоје неслагања у подацима које је исказало у програмима пословања и подацима који су достављени путем упитника јер је сваки податак на бази процене.

Последица неуспостављања мерења протока на стратешким местима у водоводној мрежи је одсуство контроле протока и потрошње воде, немогућност вршења анализе структуре губитака воде, па самим тим ни управљање губитком воде није могуће.

Препорука број 4:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да обезбеде предуслове за израду анализе структуре губитака воде (мерење протока на стратешким местима у мрежи, зонирање) да би утврдили узроке губитака и предузели активности за њихово смањење.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да обезбеде предуслове за израду анализе структуре губитака воде (мерење протока на стратешким местима у мрежи, зонирање) да би утврдили узроке губитака и предузели активности за њихово смањење.

Препоруци је дат приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Упућен је е-mail ПД EURO PROCES да приступи отклањању квара на статичном ултразвучном мерачу протока који је уграђен на пумпној станици Бресница и тиме га оспособи за нормално функционисање. Предузеће је добило обавештење да су у току активности на дијагностификовању квара. Одговорно лице за предузимање мере је в.д. директора а рок је до краја 2020. године.

Достављени докази о предузетој мери:

- Упућен е-mail ПД EURO PROCES да приступи отклањању квара заведен под бројем 1480 од 12.03.2020. године и
- Одговор 1481/1 од 13.03.2020. године.

2.1.3.3.Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

Делегирање организационе одговорности за управљање губицима воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Организовано, редовно и систематско праћење стања мреже је предуслов добре контроле у дистрибуцији воде. Губици воде могу се контролисати и смањити координисаним активностима и прикупљањем и анализом података из више служби у предузећу. Зато је неопходно да одговорна лица у водоводном предузећу делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности на смањењу губитака воде и извештавање о напретку.

Водоводно предузеће, иако у оквиру различитих радних јединица делимично располаже подацима потребним за анализу губитака воде, није доделило одговорност за њихово прикупљање и анализирање.

У оквиру организационе структуре ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, постоји Сектор за водоснабдевање са погонима: за производњу воде, за одржавање и изградњу водоводне и канализационе мреже и погон лабораторије и баждарнице. Мерна служба и служба рекламација која има податке о потрошачима воде, налази се у другом сектору. Није делегирана одговорност за координацију и прикупљање потребних података за управљање губицима воде.

Последица недостатка организационе одговорности за координацију и управљање губицима воде је да подаци остају у различитим одељењима/службама неупотребљени, а доносиоци одлука немају основ за предузимање мера у вези са смањењем губитака воде.

Препорука број 5:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да делегирају организациону одговорност за координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде.

Препоруци је дат Приоритет 1, који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Образован је тим за праћење, координацију и спровођење активности у циљу смањења губитака воде. В.д. директора је наложио комисији да у року од 15 дана одржи састанак и дефинише активности које ће бити предузете у циљу смањења губитака воде да записнички констатује и исти достави директору.

Достављени докази о предузетој мери:

- Решење о образовању тима број 1365 од 09.03.2020. године

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Обуке и усавршавање запослених у области губитака воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Обука и едукација кадрова на свим нивоима ЈКП су кључна за обезбеђивање дуготрајне оперативне ефикасности и одрживост сектора воде. У Стратегији управљања водама, наведено је да се ефикаснији систем управљања водама може постићи, између осталог, ако се обезбеди унапређење система едукације на свим нивоима, кроз свеобухватан план.

Субјект ревизије нема план обука нити усавршавање за запослене који би се бавили контролом и смањењем губитака воде. У ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, према одговору на упитник о управљању губицима воде, повремено се мањи број запослених упућује на конференције, сајмове и предавања. Током ревизије, директор и запослени ЈКП „Хаммеум“ Прокупље су потврдили да нису упознати са међународном IWA методологијом, која је општеприхваћена у стручној јавности.

Препорука број 6:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да у План обуке и усавршавања, уврсте и усавршавање запослених у области смањења губитака воде.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да у план обуке и усавршавања, уврсте и усавршавање запослених у области смањења губитака воде.

Препоруци је дат Приоритет 1, који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Предузеће планира да у 2020. години интензивира активности усавршавањем запослених кроз похађање семинара и обука и организовањем трибина примера добре праксе. Такође, предузеће планира да у будућем периоду запослени посете: Сајам воде у Београду новембра 2020. године; Састанак Асоцијације водовода јужне Србије у Нишу – више састанака током целе године; Сајам вода у Нишу, јуна 2020. године. Ове активности ће се спроводити до краја 2020. године а одговорно лице за спровођење мере је в.д. директора.

Достављени докази о предузетој мери:

- Извештај о спровођењу препорука 1513 од 13.03.2020. године – акциони план и додела одговорности в.д. директору

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Стратешке смернице за смањење губитака воде

2.1.3.1. Опис несврсисходности

Смањење губитака воде је дугорочни циљ водоводног предузећа за чију реализацију је неопходно планирати мере и активности са носиоцима и роковима у дужем временском периоду. Предузеће није донело стратешке смернице са потребним активностима, носиоцима и роковима који на целовит начин приказују опредељење за смањење губитака воде.

Недостатак планирања смањења губитака воде на дужи рок са дефинисаним активностима, носиоцима активности и роковима, ствара ризик да се водоснабдевање неће унапредити, а губици воде се неће смањити.

Препорука број 7:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

2.1.3.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да донесу стратешке смернице за смањење губитака воде које на целовит начин уређују циљеве, мере, активности и носиоце за њихово спровођење у области смањења губитака воде на дужи рок.

Препоруци је дат Приоритет 1, који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

На иницијативу директора број 1145 од 28.02.2020. године, донета је Одлука Надзорног одбора предузећа број 1184 од 02.03.2020. године, којом је наложено директору предузећа да изради предлог Стратешких смерница за смањење губитака воде.

Такође, Решењем директора број 1365 од 09.03.2020. године, формирана је стручна комисија за израду предлога Стратешких смерница за смањење губитака воде, са задатком да у року од три месеца изради предлог акта и исти достави директору предузећа. Одговорно лице за спровођење мере је в.д. директора а рок је три месеца.

Достављени докази о предузетој мери:

- Иницијатива директора број 1145 од 28.02.2020. године
- Одлука Надзорног одбора предузећа броја 1184 од 02.03.2020. године
- Решење директора броја 1365 од 09.03.2020. године.

2.1.3.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као делимично задовољавајућу. Отклањање утврђене несврсисходности је у току. Наздорни одбор предузећа је донео одлуку да директор предузећа изради предлог Стратешких смерница за смањење губитака воде, на основу које је директор решењем формирао стручну комисију за израду предлога наведеног акта, са задатком да у датом року изради предлог акта и достави директору.

Државна ревизорска институција ће наставити да прати отклањање откривених несврсисходности и периодично ће упућивати захтеве за доставу обавештења у складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији.

2.1.4 Налаз 1.4: Предузете активности за смањење стварних (физичких) и привидних (комерцијалних) губитака воде нису довољне за њихово дугорочно смањење

Предузете активности за смањење стварних губитака воде (цурење)

Иако су водоводна предузећа у периоду од 2015. до 2018. године предузимала редовне активности на контроли губитака, губици воде су током целог периода били виши од нивоа од 25%¹, који је планиран Стратегијом управљања водама до краја планског периода 2034. године.

¹ Стратегија управљања водама на територији РС до 2034. године („Сл.гласник РС“ бр.3/2017), Коришћење воде - оперативни циљ 3

Исказивање прихода и расхода везаних за обављање комуналне делатности - снабдевање водом за пиће

2.1.8.1. Опис несврсисходности

У периоду од 2015. до 2018. године, улагање у реконструкцију водоводне мреже у водоводним предузећима из сопствених средстава је било знатно ниже од годишњих трошкова амортизације, што за последицу има застаривање водоводне инфраструктуре и ризик од смањења квалитета услуге, са тенденцијом даљег опадања.

Да би предузеће одржало постојећи ниво производње воде и очувало постојеће капацитете неопходно је да сваке године инвестира сопствена средства у реконструкцију и изградњу капацитета, макар у висини годишњих трошкова амортизације.

ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је у Финансијским извештајима за све четири године, навело да је губитак воде због застарелости инсталација око 40% - 50% од произведене воде. Магистрални цевовод Бресница - Прокупље је изграђен 1976. године а водоводне цеви у самом центру града су старе су око 50 година. Водоводна мрежа осталих делова града је стара између 20 и 30 година. Предузеће у ревидираном периоду није из сопствених средстава издвајало средства за изградњу и реконструкцију мреже.

ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, које је основано ради обављања више комуналних делатности, није приказало расходе делатности водоснабдевања одвојено од расхода других делатности у рачуноводству предузећа, због чега постоји ризик да су подаци потребни за одржавање водоводне мреже непоуздани.

Када вршилац комуналне делатности обавља још неку делатност поред оне која му је поверена, обавезан је да у свом рачуноводству одвојено исказује све приходе и расходе који су везани за обављање поверене комуналне делатности.

Последица нетранспарентног начина обрачуна прихода и расхода је непоузданост података које користе доносиоци одлука за планирање реконструкције и одржавања водоводне инфраструктуре.

Препорука број 8:

Препоручујемо одговорним лицима ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље да за комуналну делатност снабдевање водом за пиће посебно воде обрачун прихода и расхода на транспарентан начин, како би ефикасније планирали реконструкцију и одржавање водоводне инфраструктуре.

2.1.8.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да за комуналну делатност снабдевање водом за пиће посебно воде обрачун прихода и расхода на транспарентан начин, како би ефикасније планирали реконструкцију и одржавање водоводне инфраструктуре.

Препоруци је дат Приоритет 1, који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана, односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Предузеће је до 15.03.2020. године раздвојило приходе водоснабдевања од осталих комуналних делатности које послују у оквиру предузећа. Такође, до краја текуће године извршиће се раздвајање прихода и расхода од осталих комуналних делатности које послују у оквиру предузећа. Одговорно лице за спровођење мере је в.д. директора, а рок је 31.12.2020. година.

Достављени докази о предузетој мери:

- Изјава директора број 1366 од 09.03.2020. године којом се потврђује да је извршено раздвајање прихода водоснабдевања од осталих комуналних делатности
- Закључни лист са 29.02.2020. године.

2.1.3.4. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу.

Контрола стварних (физичких) губитака воде - цурења

2.1.8.4. Опис несврсисходности

Водоводно предузеће, предузимало је свакодневне активности које имају утицај на смањење губитака воде, по потреби и без посебног плана, међутим, предузете активности нису биле довољне за дугорочно смањење губитака воде.

Водоводна мрежа у Србији веома је стара и то је један од главних разлога великих губитака воде. Цурења воде на мрежи и стварни (реални) губици по том основу настају услед пуцања и старости цеви.

У ЈКП „Хаммеум“ Прокупље спроводи се само пасивна контрола цурења, тј. акција се предузима само када се пропуст већ догодио. Видљива цурења на водоводној мрежи или падови притиска због великог цурења обично пријављују потрошачи или их примети водоводно особље.

Последице стварних (физичких) губитака воде – цурења, су: прекид у снабдевању водом, оштећења инфраструктуре, повећани трошкови производње и дистрибуције воде, ризик по здравље.

Препорука број 9:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ниш, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде).

2.1.8.5. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да интензивирају активности на контроли и смањењу стварних губитака воде (да детаљно размотре потребе и могућности обнављања и реконструкције водоводне мреже; побољшају контролу стварних губитака воде).

Препоруци је дат Приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

На иницијативу директора број 1145 од 28.02.2020. године, донета је Одлука Надзорног одбора предузећа број 1183 од 02.03.2020. године којом се доноси Програм о изменама програма пословања ЈКП „Хаммеум“ Прокупље који је послат Скупштини Града на сагласност.

Достављени докази о предузетој мери:

- Одлука Надзорног одбора предузећа број 1183 од 02.03.2020. године,
- Програм о изменама програма пословања ЈКП „Хаммеум“ Прокупље,
- Пропратно писмо Скупштини Града Прокупља број 1231 од 03.03.2020. године

2.1.8.6. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

2.1.9. Налаз 1.4: Предузете активности за смањење стварних (физичких) и привидних (комерцијалних) губитака воде нису довољне за њихово дугорочно смањење

Предузете активности за смањење привидних (комерцијалних) губитака воде

2.1.9.1. Опис несврсисходности

Привидни губици састоје се од воде која је успешно испоручена корисницима, али која није измерена или правилно записана, што онда изазива грешку у евидентираној количини потрошње корисника. У водоводним системима без континуираног мерења у комплетном систему и са бројним нелегалним прикључцима, привидни губици могу да представљају значајну количину воде.

Једна од најзначајнијих метода активне контроле привидних губитака воде је повећање тачности мерења потрошње на водомерима.

ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је у Финансијским извештајима у периоду ревидирања, као разлог који онемогућава боље пословање и већу ефикасност, навело да је један од њих и то да је одлука о искључењу нередовних платиша са водоводне мреже скупа и непопуларна. Тако је у периоду од 2015 - 2018. године, према подацима предузећа, у 2015. години легализовано само два прикључка, у 2016. години осам, у 2017. години шест док у 2018. години није било легализованих прикључака. Предузеће нема акциони план за откривање нелегалних прикључака нити је спроводило организоване акције за откривање оваквих прикључака.

Нелегални прикључци представљају велики проблем за систем водоснабдевања, њима се угрожава делатност водоводног предузећа, умањују се приходи и истовремено се нарушава принцип једнакости грађана по питању њихових права и обавеза.

Препорука број 10:

Препоручујемо одговорним лицима: ЈКП „Београдски водовод и канализација“, ЈКП „Наиссус“ Ншп, ЈПКП „Лазаревац“ и ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних)

губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

2.1.9.2. Исказане мере исправљања

Одговорним лицима ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, дата је препорука да интензивирају активности на контроли и смањењу привидних (комерцијалних) губитака воде (редовна замена и баждарење водомера; побољшање поузданости података о потрошњи воде; ажурирање базе потрошача; откривање нелегалних прикључака).

Препоруци је дат Приоритет 2 који означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана, односно, препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

По препоруци, ЈКП „Хаммеум“ Прокупље је обавестило Државну ревизорску институцију да је до дана достављања одазивног извештаја предузело следеће мере и активности ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању:

Предузеће је обавило више састанака о формирању тима за откривање нелегалних прикључака са Комуналном инспекцијом и договорило са надлежнима да ће се кренути у контролу прикључака на територији града и сеоских подручја. Одговорно лице за предузимање мере исправљања је в.д. директора а одређени рок до краја 2020. године.

Достављени докази о предузетој мери:

- Изјава директора број 1367 од 09.03.2020. године

2.1.9.3. Оцена мера исправљања

Описану меру исправљања оцењујемо као задовољавајућу. Оцена је извршена имајући у виду приоритет дате препоруке, односно период у коме је објективно могуће предузети мере исправљања. Отклањање утврђене несврсисходности је у току.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСКАЗАНИМ МЕРАМА ИСПРАВЉАЊА

Прегледали смо одазивни извештај број: 1513 од 13. марта 2020. године, који је поднело ЈКП „Хаммеум“ Прокупље. Оценили смо да је одазивни извештај, који је потписало и печатом оверило одговорно лице субјекта ревизије, веродостојан.

Вредновање мера исправљања смо оценили на основу њиховог описа и достављене документације. Сматрамо да смо добили довољне и одговарајуће доказе да можемо изрећи мишљење да ли су мере исправљања задовољавајуће.

Оцењујемо, да су мере исправљања, описане у одазивном извештају који је поднело ЈКП „Хаммеум“ Прокупље, задовољавајуће.

Напомена:

У складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији, а након истека рокова исказаним у одазивном извештају, потребно је да обавештавате Државну ревизорску институцију о предузетим мерама и активностима о отклањању откривених несврсисходности према роковима из одазивног извештаја и доставите одговарајуће доказе.

Државна ревизорска институција ће наставити да прати отклањање откривених несврсисходности и периодично ће вам упућивати захтеве за доставу обавештења у складу са одредбама члана 37. Закона о Државној ревизорској институцији.

По истеку три године Државна ревизорска институција ће утврђивати ефекте остварене након спровођења препорука и отклањања откривених несврсисходности.

У ове ефекте укључиће се и ефекти које будете ви исказали предузетим мерама и активностима из одазивног извештаја.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
12.05.2020. године

Достављено:

- ЈКП „Хаммеум“ Прокупље и
- Архиви